

водческой отрасли с механизмами рыночного саморегулирования. Развитие мясоперерабатывающей промышленности на основе отечественного сырья было и остается сложным вопросом, который требует значительных инвестиций, развития соответствующей сырьевой базы и дальнейшего изучения.

Литература:

1. Борщевский П, Сычевский А. Пищевая промышленность Украины: Современные тенденции и перспективы развития // Экономика Украины. – 2003. – №8. – С. 45-49.
2. Голованов А.Н. Экономические проблемы и условия эффективного функционирования аграрного сектора / Проблемы развития производства и рынка продовольствия: Сб. науч. трудов. – К.: НИЭИ Министерства экономики Украины, 1999. – 156 с.
3. Варченко О. До питання поєднання державного і ринкового регулювання продовольчої безпеки // Економіка України. – 2004. – №7. – С. 53-58.
4. Пасхавер Б. Продовольча доступність // Економіка України. – 2001. – №7. – С. 69-71.
5. Чешинский Л.С. Продовольственная безопасность: структурный анализ проблемы // Пищевая промышленность. – 1999. – №10. – С. 10-14.
6. Кудряшова А.А., Оникиенко Е.В. Продовольственная безопасность и развитие человечества // Пищевая промышленность. – 2004. – №7. – С. 14-16.

Андросова О.Ф.

Запорізький національний технічний університет
**ПРИЧИНИ СТВОРЕННЯ ТЕХНОПОЛІСІВ,
ЇХ ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА**

Анотація доцільність створення технополісів, організація технополісу на засадах СВЕЗ, надано порівняльну характеристику з країнами з розвинутою економікою. Обґрунтовано рішення проблем у зв'язку зі створенням технополісу.

Ключові слова: технополіс, науково-технічна діяльність, реконструкція виробництва, технологія, парки-клуби, наукові парки, інноваційні центри.

I. Вступ. Метою створення інноваційних науково-технічних структур є інтенсифікація процесу розробки і впровадження у виробництво новітніх технологій, підготовка висококваліфікованих кадрів. В Україні передбачається створення кількох десятків технополісів і технопарків на базі існуючих академічних науково-технічних комплексів, закладів освіти за участю проектних інститутів, промислових підприємств, банків.

Однією з головних вимог до формування технополісу є створення рівноваги між чисельністю зайнятого та працездатного населення, що базується на врахуванні виробничо-творчих інтересів усіх членів сім'ї і передбачає можливість працевлаштування населення не тільки на визначений час, але й на перспективу. Містобудівна практика показує, що найоптимальнішими та найстабільнішими в цьому відношенні є нові міста з населенням до 200-300 тис. осіб і кількістю працюючих до 75-100 тис. осіб [1].

II. Постановка завдання. У технополісах доцільно створювати наукомісткі технології та виробництва. Причому кожний з технополісів може і повинен мати своє обличчя, що нерозривно пов'язано з процесом регіоналізації науково-технічної діяльності. Отже, економічна база технополісу має орієнтуватися насамперед на науково-технічну спеціалізацію, що склалася в материнському місті, в тому числі і в частині конверсії воєнно-промислового комплексу.

Так, у Києві доцільним є створення технополісу, який буде орієнтуватися на базові галузі мікроелектроніки, зокрема виробництво найновіших засобів цифрового зв'язку; в Дніпропетровську – виробництво сучасних інформаційних

систем на основі супутникового зв'язку; у Львові – виробництво робототехніки; у Харкові – двигунів тощо [1; 2].

Необхідність відпливу населення і перебазування виробництва з великих міст потребує передачі технополісу частини регіональних соціально-економічних функцій. Серед об'єктів його економічної бази мають бути підприємства і установи, що формують ринкову інфраструктуру: банки, юридичні організації, патентні служби, науково-культурні та комерційні постійно діючі виставки. Тут можуть розташовуватися філії міжнародних організацій, зарубіжних фірм, ділові центри з готельними комплексами [1].

III. Результати. Будівництво технополісу пов'язане із значними початковими капіталовкладеннями. У зв'язку з цим ключовим моментом в організації технополісу є забезпечення на його території режиму найбільшого сприяння, аналогічного режиму СВЕЗ.

Організація технополісу на засадах СВЕЗ, з одного боку, активізує надходження вітчизняних та іноземних інвестицій і технологічних ресурсів, передового управлінського досвіду, розвиток міжнародної кооперації у сфері впровадження наукових розробок у виробництво, перехід до випуску високотехнологічної продукції та розширення її експорту, з іншого – підвищує містобудівні вимоги до якості місцезнаходження: близькість до джерел енергії та будівельної бази; зручність телекомунікаційних і транспортних зв'язків (у тому числі з міжнародними аеропортами), комплексне облаштування території.

Термін «технополіс» складається із двох слів грецького походження: «техно» – майстерність, уміння; «поліс» – місто, держава. Ідея створення технополісів – компактних науково-промислових міст, що займаються розробкою інноваційних технологій і розвитком наукомістких виробництв, – зародилась на початку 50-х років у США [1; 2].

Ареал поширення технополісів досить масштабний – вони склалися в Західній Європі, Північній Америці і Північно-Східній Азії. За ознаками функціональної організації до них близькі технологічні парки (США, Франція, Велика Британія, Ірландія, Фінляндія, Швеція, Іспанія), наукові парки (США, Фінляндія, Данія, Нідерланди, Велика Британія, Бельгія, Японія, Тайвань), дослідницькі промислові парки (США, Велика Британія), парки-клуби і ділові комплекси (Франція), бізнес-парки (Велика Британія), інноваційні центри (Велика Британія, ФРН, Франція).

Отже, у країнах з розвинутою економікою відбувається масовий перехід до наукомістких технологій; усвідомлення обмеженості природних ресурсів зумовило пошук ресурсозберігаючих технологій при глибокій переробці сировини. Результатом цього є створення структур, здатних до синтезу науки та виробництва, розвитку індустрії інтелектуальних продуктів. Один із найефективніших підходів до розв'язання названих завдань – організація мережі технополісів [1].

Інтенсивний розвиток технополісів у 80-ті роки в країнах Заходу і Японії зумовлений комплексом причин, а саме:

- вичерпанням ресурсів розвитку промисловості, особливо обробної, яке ще більш поглибилось унаслідок зростання цін на нафту наприкінці 70-х років;
- потребою в розвитку технологій, які будуть визначати економічне обличчя розвинених країн у новому тисячолітті, а також нових наукомістких галузей виробництва, що створюються на базі таких технологій, як електроніка, біотехнологія, освоєння ресурсів Світового океану, випуск нових промислових матеріалів; програмне забезпечення ПЕОМ, спеціальна хімія, оптика, індустрія інформації, індустрія відпочинку, дизайн тощо;
- необхідністю запровадження перспективних форм активної і постійної взаємодії науки і виробництва;
- потребою в реконструкції деяких великих підприємств і створення на основі дрібних і середніх інноваційних компаній більш динамічного і гнучкого сектору економіки;
- можливістю реорганізації існуючої системи освіти, наближення її до потреб розвитку наукомісткого сектору [2].

Створення технополісів за кордоном можна розглядати як один із значних соціальних експериментів ХХ ст., що охоплює широке коло економічних, техніко-технологічних, науково-дослідних, комунікаційних, соціально-побутових та інших проблем.

Технополіси істотно різняться за масштабами, структурою та обсягом послуг, які надаються, за рівнем наукомісткості, складом учасників. У склад технополісів можуть входити: технопарки (науковий, промисловий, екологічний, конверсійний, інноваційний, бізнес-парк та ін.); інкубатори (інноваційний центр, інкубатор бізнесу, науковий готель та інше). Регіони науки і технології можуть включати в себе технополіси, технопарки та інкубатори, а також розгалужену інфраструктуру, яка підтримує наукову та виробничу діяльність [1; 2].

Технополіси за своєю сутністю – це міста або відносно самостійні міські утворення, які розвиваються на базі об'єктів науки і високотехнологічного промислового виробництва. У складі технополісів можуть бути інкубатори інновацій, які об'єднують під своїм дахом науково-технічні фірми з використанням ризикового капіталу; лабораторно-виробничі комплекси, які орієнтовані на впровадження нової техніки і технологій; сервісні підрозділи, що сприяють виробництву нової продукції та її поширенню; телекомунікаційні центри, які забезпечують можливості ділового спілкування, а поряд з ними — вищі навчальні заклади, установи побутового обслуговування, житлові масиви і місця відпочинку.

Технополіс – самодостатнє міське утворення з науково-дослідними установами, навчальними закладами, високотехнологічними і наукомісткими підприємствами, житловими масивами, об'єктами обслуговування та рекреації, комунікаціями.

Створення технополісу дозволяє кардинально вирішити такі проблеми, як реконструкція матеріально-технічної бази науки та виробництва, забезпечення комфортабельним житлом, оздоровлення середовища, змістовне дозвілля.

З метою ефективного використання потенціалу урбаністичної концентрації науково-технічної діяльності технополіс краще створювати на резервних територіях великих міст чи на базі населених пунктів, розташованих у приміській зоні [1].

Функцією технополісу є максимальне використання унікального науково-виробничого та трудового потенціалу великого міста, його зручного економіко-географічного положення через формування життєво важливої для інноваційної діяльності інфраструктури.

Така інфраструктура покликана забезпечити комфортність і високу якість середовища, яке задовольняє умови реалізації творчого потенціалу людини. При цьому розвиток технополісу повинен здійснюватися в умовах збереження систематичних стійких зв'язків з материнським містом, яке залишається для нього головним джерелом різноманітної професійної та загальнокультурної інформації.

Названі обставини зумовлюють необхідність розміщення технополісу на відстані 30-70 км від материнського міста, що забезпечує годинну транспортну доступність і дозволяє формувати нове міське утворення, середовище якого поєднувало б у собі переваги висококомунікативності великого міста з комфортністю умов життя, привабливості природного передмістя [2].

Зарубіжний досвід показує, що для створення повноцінної і стійкої селищно-виробничої системи, яка б приваблювала мешканців великого міста, технополіс повинен бути відносно великим, мати досить різнобічну економічну базу та можливості надання різноманітних видів послуг, у тому числі й культурних.

Технополіс повинен бути зорієнтований на першокласний сервіс, підвищену якість житла, інтенсивне культурне життя. За наявності достатньо надійних телекомунікаційних зв'язків з університетами і науково-дослідними установами, технічної інфраструктури високого рівня та зручних транспортних зв'язків технополіси, як і технопарки, можуть створюватись і поза межами надто великих міських організацій.

Практика організації у зарубіжних країнах дозволяє виділити основні умови їх створення і функціонування. Регіон розміщення технополісу має задовольняти цілу низку критеріїв (табл. 1).

Таблиця 1. Алгоритм створення технополісів

Етапи створення	Зміст
Формування основних напрямів діяльності (для міністерств)	1. Визначення регіонів (територій), які можуть бути використані для розвитку наукомістких виробництв. 2. Формування цілей і завдань розвитку цих виробництв. 3. Відбір комерційних проектів, які сприяють розвитку технополісів.
Підготовка програми розвитку технополісу (для місцевої влади)	1. Визначення регіонів (площадок) для технополісу. 2. Формування цілей і завдань індустріального розвитку, ґрунтованого на новітніх технологіях. 3. Планування, спорудження і підтримка (пошук засобів) промислової зони, служби водного забезпечення, житлової зони, доріг тощо. 4. Розробка юридичних положень (постанов), що сприяють створенню умов для фінансування комерційних підприємств та інших служб, необхідних для розвитку технополісу.
Затвердження програми (для міністерств)	1. Визначення, чи підходить для розміщення технополісу запропонований регіон. 2. З'ясування відповідності програми основним напрямкам розвитку регіону. 3. Визначення, наскільки забезпечується реалізація програми технополіса економічним розвитком території (міста), на базі якої (-го) будуть створюватись ці технополіси.
Державне сприяння (урядове)	1. Списання податків корпораціям на юридичній основі. 2. Пільгова податкова система. 3. Допомога у створенні необхідної інфраструктури. 4. Фінансова допомога комерційним підприємствам. 5. Створення стимулів для залучення в технополіси комерційних підприємств. 6. Надання допомоги комерційним фірмам, що сприяють розвитку високотехнологічних галузей.

Обов'язковою передумовою організації технополісів є наявність університету, академічних або інших науково-дослідних інститутів, яким відведено вирішальну роль у здійсненні, а також координації наукових досліджень і розробок та підготовці висококваліфікованих спеціалістів.

При організації технополісів провідною тенденцією є не відкриття нових дослідних інститутів та інших наукових закладів, а використання потенціалу вже існуючих університетів, лабораторій тощо, коригування напрямів їх дослідної діяльності, створення на їх основі сучасних наукових колективів для вирішення конкретних завдань, пов'язаних із розробкою наукомістких технологій і нової продукції, здійснення інформаційного обміну тощо.

IV. Висновки. Необхідною умовою створення технополісу є наявність наукомістких підприємств і фірм, що приваблюють власників капіталу і спонукають їх до вкладання коштів у нову справу.

Суттєвими умовами успішного розвитку технополісів є близькість до «материнського» міста чисельністю 200 тис. і більше осіб, що забезпечує комунальне обслуговування технополісів, а також близькість до аеропорту або залізниці, наявність сприятливих транспортних комунікацій.

Велике значення надається такій умові розміщення технополісів, як компактність території. Вона є однією з передумов комфортності проживання там спеціалістів і обслуговуючого персоналу. Значною мірою розміри технополісів залежать від таких чинників, як цілі і масштаби (обсяги) їх діяльності, спеціалізація їх наукових підрозділів і фірм, строк функціонування, географічні особливості розташування.

Література:

1. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2002. – 254 с.
2. Стрекалов О.В., Егорова М.В., Иванова Л.В. Применение факторного анализа к разработке региональной инновационной политики // Инновации. – 1999. – № 7-8. – С. 28-30.

Кондратюк О.М., к.т.н. Радионов М.П., Радионов В.М.

Криворожский экономический институт

РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА В МАЛОМ БИЗНЕСЕ

Переход к рыночной экономике требует совершенствования законодательной базы, проведение эффективных реформ для стимулирования деловой активности и развития предпринимательской деятельности. Авторы рассматривают некоторые регуляторные процедуры и их временные и экономические показатели в сравнении аналогичными показателями ведущих стран мира. Результатом сравнения являются измеренные во временном и в денежном выражении потери предпринимателей в масштабах Кривбасса от неэффективных бюрократических регуляторных процедур, чем раскрывается очевидный резерв для деловой активности предпринимателей.

Ключевые слова: предпринимательство регуляторные процедуры открытие бизнеса эффективность регистрация собственности

I Введение. Предпринимательство – это свободная инициатива людей в хозяйственной деятельности, это способ изменения экономических сил. Другими словами, это испытанный в мировой практике способ эффективной организации производства. Существование предпринимательства – обязательное условие функционирования рынка.

В западных странах предпринимательство характеризуется как личный, новаторский, антибюрократический стиль хозяйствования, в основе которой лежит постоянный поиск новых возможностей, ориентация на инновации, умение привлекать и использовать для решения постоянных задач ресурсы из разнообразнейших источников. Это процесс создания чего-то нового, что имеет ценность, процесс, который поглощает время и физические силы. Это поиск новых идей и их внедрение в конкретный материальный результат. Главная цель предпринимателя – обеспечение максимального экономического эффекта от использования ограниченных ресурсов. Конечная цель – обеспечение процветания за счет собственных усилий.

За рубежом, в ведущих странах, установленные и действуют законы о предпринимательстве, содействующие развитию предпринимательства и, соответственно процветанию наций. Эти законы осуществляют регулирование малого бизнеса, которое отвечает общественным интересам.